

E SHTUNË
17 DHJETOR 1977

ÇESHTJA E LINDJES SË MESME NË DRITËN E NGJARJEVE TË FUNDIT

Siç dihet, imperialistët amerikanë kanë hedhur thojtë në Lindjen e Mesme dhe kanë ndërmarrë rregullimin e një paqeje ala amerikane në këtë rajon, duke përjashtuar Bashkimin Sovjetik, konkurrentin e tyre kryesor. Në këtë gjendje ne shohim një ashpërsim të mëtejshëm të kontraktave në mes imperializmit amerikan dhe socialimperializmit sovjetik. Të dy këta kalanderë përpiqen të ndajnë zonat e tyre të influencës në këtë rajon.

Dihet se Lindja e Mesme është një rajon me rëndësi të madhe strategjike në çështjen e lëndëve të para e të pa-surive të tjera natyrore, të tregjeve, po kështu edhe nga pikëpamja ushtarake në lidhje me një luftë të madhe eventuale. Flotat detare në Mesdhe, si ajo amerikane, ashtu edhe ajo sovjetike, përpiqen të krijojnë baza të përherëshme në këtë pjesë të botës.

Bashkimi Sovjetik, siç e dimë, u përpoq dhe zuri vend për një kohë në Egjipt dhe në Siri, por Shtetet e Bashkuara të Amerikës ia ngritën këmbët nga Egjipti me anën e Sadatit, i cili bëri si bëri dhe, pas luftës së Kipurit, i nxori sovjetikët jashtë nga Egjipti. Por, siç dihet, ai i nxori jashtë sovjetikët, për të kallur brenda vendit amerikanët. Sovjetikët kanë mbetur tashti në Siri, së cilës vazhdojnë t'i japin ndihma për të pasur aty një bazë detare të fuqishme. Sovjetikët, pas humbjes së Egjiptit, natyrisht u

përpoqën që të kenë baza të tjera në detin Mesdhe dhe ia arritën qëllimit: u lidhën me Kadafin e Libisë, po e armatosin këtë, marrin prej saj naftën dhe njëkohësisht gjetën mundësinë që të krijojnë në këtë vend baza ushtarake dhe detare.

Me Algjerinë, po ashtu, sovjetikët po flirtojnë dhe kanë disa fitime, në mos plotësisht strategjike, politike, për arsye se ky vend është në konflikt me Marokun dhe me Mauritaninë. Konflikti është ndezur për çështjen e Saharës Perëndimore. Algjeria mbështet Frontin POLISARIO, kurse Shtetet e Bashkuara të Amerikës mbështetin mbretin e Marokut dhe Mauritaninë. Nga ana tjetër, siç e dimë, imperializmi amerikan është lidhur fort edhe me Arabinë Saudite, me shahun e Iranit, me Emiratet e Gjirit Persik, me Izraelin e tash edhe me Egjiptin e me mbretin Husein të Jordanisë.

Shohim, pra, dy blloqe në luftë kundër njëri-tjetrit për të vendosur secili hegjemoninë e vet në këtë rajon në kurriz të popujve arabë. E gjithë politika e superfuqive synon në atë që të përçajë unitetin dhe aleancat e popujve arabë, të pengojë realizimin e aspiratave të tyre dhe secila prej tyre të sundojë sa të jetë e mundur më mirë e më lehtë mbi këta popuj.

Në këtë çështje Egjipti dhe Izraeli janë dy protagonistët kryesorë në ngjarjet ushtarake që zhvillohen në këtë rajon. Partneri tjetër më pak i rëndësishëm është Siria. Sadati i bëri për vete amerikanët dhe, pa pasur aprovimin e vendeve të tjera arabe, me të cilat hiqej se ishte i lidhur ngushtë, ndërmori një veprim «të guximshëm», shkoi në Izrael, u takua me kryeministrin e Izraelit, Begin, e me anëtarët e parlamentit izraelit, knesetit, dhe filloi atje tratativat e paqes. Sadati u prit shumë mirë nga izraelitët. Bisedimet në fasadë, natyrisht, qenë të përziermërta, por të gjitha këto bisedime ishin të sinkronizuara nga «shkopi i dirigjentit», presidenti Karter.

Në vija të përgjithshme Sadati, Begini dhe Karteri ishin marrë vesh qysh më parë jo për të gjitha problemet, por për ato më kryesoret. Aktualisht këto probleme kryesore po shtjellohen në Kajro, në Uashington dhe gjetikë. Në Kajro tash janë grumbulluar e po bisedojnë ekspertët e të dy vendeve, të Egjiptit dhe të Izraelit. Çfarë bisedojnë, ne nuk dimë akoma shumë gjëra, pse agjencitë e huaja të lajmeve nuk pipëtojnë gjëkafshë të rëndësishme.

Ato gjëra të pakta që thonë lënë të kuptohet se miqësia në mes egjiptianëve dhe izraelitëve sa vjen e po trashet. Kjo duket nga fakti se izraelitët flasin me admirim të madh për Egjiptin, për udhëheqjen e tij. Kjo duket, gjithashtu, edhe nga pritja jashtëzakonisht e ngrohtë që po u bëhet izraelitëve në Kajro, ku rruga që çon nga kryeqyteti egjiptian për në piramidat u quajt «Rruga e paqes».

Gjatë gjithë kësaj kohe Begini sillet rreth e rrotull. Ai shkoi në Francë, ku pati bisedime të përzemërta me Zhiskar d'Estënin, i cili e mbështet këtë «vijë paqësore». Begini shkoi gjithashtu në Gjermaninë Perëndimore që gjithashtu e mbron këtë «vijë paqësore». Tash së fundi Begin ka shkuar në Uashington. Sigurisht, ai është thirrur në kryeqytetin amerikan nga Karteri për të precizuar akoma edhe më mirë vullnetin e Shteteve të Bashkuara të Amerikës në këto tratativa. Dhe siç po duket, Karteri me Beginin kanë rënë në ujdë të mira. Kështu Begin, siç bëjnë të ditur agjencitë e lajmeve, do të shkojë të takohet me Sadatin në Egjipt dhe do të përfundojë me këtë të fundit një marrëveshje. Çfarë marrëveshjeje do të jetë kjo në kushtet e sotme? Mund të jetë, dhe ka shans të jetë, një paqe dypalëshe, domethënë në mes Egjiptit dhe Izraelit, e cila, do të bëhen përpjekje që më vonë të mund të pranohet edhe nga Siria, ndoshta edhe nga vendet e tjera arabe që aktualisht e kanë kundërshtuar. Me këtë rast mund t'i jepet Sadatit shkretë-

tira e Sinait, natyrisht, duke i akorduar Izraelit shumë të drejta të konfirmuara dhe të siguruara edhe nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës, si kalimin e lirë e pa pengesa të anijeve të saj nëpërmjet kanalit të Suezit për në Detin e Kuq e nëpërmjet ngushticës së Bab-el-Mandabit dhe gjirit të Adenit për në Oqeanin Indian, dhe kanali të mbetet krejt i lirë ose nën drejtimin e të dyja palëve.

Nga ana tjetër, kjo marrëveshje dypalëshe për «paqe» mund të çojë po ashtu në zgjidhjen «në parim» të çështjes palestineze. Kjo zgjidhje «në parim» e çështjes palestineze, natyrisht do të bëhet sipas qejfit të amerikanëve dhe të izraelitëve e do të pranohet edhe nga Sadati. Pra, synimi është të krijohet një «shtet palestinez» ku të përfshihet bregu perëndimor i lumit Jordan, Cisjordania, si dhe rripi i Gazës në brigjet e Mesdheut, ose, më mirë të themi, jo një shtet i pavarur palestinez, por një entitet me anë të të cilit vetëm sa të njihet ekzistenca e palestinezëve, të bashkuar me mbretërinë hasemite të Huseinit.

Ky mund të jetë akordi ose marrëveshja paqësore dypalëshe në mes Egjiptit dhe Izraelit e kurdisur nga imperializmi amerikan. Natyrisht, nga të parët që do të ade-rojnë dhe do ta pranojnë këtë marrëveshje do të jenë Arabia Saudite, Irani, Maroku dhe Emiratet e Gjirit Per-sik. Vendet e tjera arabe do ta pranojnë më vonë, pasi çështja e Golanit sirian të gjejë njëfarë zgjidhjeje. Se çfarë zgjidhjeje do t'i japë ky traktat dypalësh çështjes së Golanit sirian, do të shikohet, por amerikanët kanë tendencë që edhe Sirinë ta bëjnë me vete. Me fjalë të tjera, Shtetet e Bashkuara të Amerikës do të përpiqen që Bashkimit Sovjetik t'i ngrihen këmbët edhe nga Siria e, për të arritur këtë objektiv, duhet medoemos t'i japin disa të drejta e disa privilegje edhe Sirisë. Kjo, mendoj unë, do të bëhet më vonë, pas shumë tratativave që do të zhvi-

llojnë për këtë problem Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Sadati dhe mbreti Saud i Arabisë Saudite.

Në qoftë se arrihet që edhe Sirinë ta futin në kllapë, atëherë kush mbetet tjetër atje? Mbetet Iraku. Ky aktualisht nuk e mbështet Sadatin, por edhe me Sirinë nuk është në marrëdhënie të mira, për arsye të ambicieve territoriale nacionaliste. Të dyja partitë Baas, që sundojnë në këto vende, janë në kundërshtim e në luftë me njëra-tjetrën. Mirëpo Iraku neutralizohet lehtë nga ana e imperializmit amerikan. Mbeten kështu Algjeria, Libia dhe Libani. Ky i fundit është një shtet-kozopolit, i cili është gati të zhveshë brekët dhe zaten i zhvesh këto në çdo minutë. Borgjezia e Libanit është një borgjezi që dëshiron të bëjë tregti, të luajë kumar, të bëjë tratativa dhe spekulime me të gjithë, prandaj Libani është, si me thënë, nën saçin e imperializmit amerikan dhe izraelit. Në këto kushte imperializmi amerikan nuk llogarit shumë rezistencën e Libisë dhe të Algjerisë për të ngatërruar planin e tij në Lindjen e Mesme.

Gurët kryesorë të kësaj loje shahu, Egjiptin, Arabinë Saudite dhe Izraelin, i kanë në dorë Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Natyrisht, Shteteve të Bashkuara të Amerikës u intereson shumë që Bashkimit Sovjetik të mos i zënë këmbët dhe as në Libi, as në Algjeri dhe natyrisht për këtë ato do të përpiqen.

Karteri kohët e fundit bëri një deklaratë në shtyp dhe tha se do të vijë në Evropë. Ai do të shkojë në Francë, ku do të bisedojë me Zhiskar d'Estënin. «Unë jam shumë i interesuar të bisedoj me Zhiskar d'Estënin, deklaroi ai, pse Franca është një vend që, pavarësisht se nuk është në NATO, e mbështet NATO-n, që është një mbrojtje e sigurt për të cilën të gjithë ne duhet të interesohemi. Por unë, vazhdoi Karteri, do të bisedoj me Zhiskar d'Estënin veçanërisht për Afrikën, se Franca ka një njohje të madhe dhe të vjetër për këtë kontinent dhe neve, Shte-

teve të Bashkuara të Amerikës, na intereson shumë çështja afrikane». Një deklaratë e tillë nga ana e imperializmit amerikan s'ka si bëhet më qartë. Imperializmi amerikan dëshiron të forcojë pozitën e tij ekonomike, strategjike dhe politike në kontinentin afrikan. Ai do të luftojë që Bashkimi Sovjetik të mos gjejë vend ku të mbështetet atje dhe kudo ku ka mundur të krijojë baza ose zona influencë në Afrikë t'i likuidohen nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Natyrisht, në këtë veprim imperializmi amerikan do të ruajë interesat e Francës dhe të Anglisë në Afrikë derisa edhe këto t'i mbyty gradualisht nëpërmjet influencës së vet.

Ne shohim që aktualisht Shtetet e Bashkuara të Amerikës ia ngritën këmbët Bashkimit Sovjetik nga Somalia. presidenti i së cilës, që ishte prosovjetik, tash është kthyer në proamerikan dhe ka shkuar në Uashington, ku sigurisht i ujdisi letrat me Karterin dhe në fakt, prej një kohe mjaft të gjatë, në mes Somalisë dhe Etiopisë po zhvillohen luftime. Etiopia që doli nga gjendja e mjeruar mesjetare e Haile Selasiesë, nuk ka gjetur akoma stabilitet. Pikërisht nga kjo mungesë stabiliteti kanë përfituar sovjetikët, të cilët, ku gjejnë një vrimë miu hapur, futen përnjëherë, japin armatime, në radhë të parë, si dhe ndojnë një ndihmë të vogël ekonomike e teknike. Ata kanë zbarkuar në Etiopi ushtri kubane, oficerë e instruktorë sovjetikë dhe kubanë, të cilët organizojnë dhe hedhin në luftë etiopianët kundër somalezëve. Ky konflikt, natyrisht, do të përfundojë me fitoren e influencës së amerikaneve dhe me shembjen e influencës së sovjetikëve në këtë pjesë të Afrikës.

Megjithëkëtë situatë të rëndë e të koklavitur që po zhvillohet në kurrizin e popujve arabë e që përbën një rrezik të madh për paqen botërore, Kina e Hua Kuo Fenit, me tërë kuptimin e fjalës rri dhe bën sehir. Ajo bën sehir me ankth në zemër, pse nuk di ç'pozita të mbajë, ngaqë është

e hutuar dhe e turbulluar nga gjendja e saj e brendshme e rëndë dhe nga teoritë e saj të kalbura.

Në këto tratativa të mëdha që po ndërmerr imperia-
lizmi amerikan në Afrikë me Sadatin dhe në Etiopi, s'ka
asnjë dyshim se Kina është pro Shteteve të Bashkuara
të Amerikës dhe pro paqes bilaterale. Zaten asaj i pëlqen
shumë politika bilaterale, por në këtë mes ajo po demas-
kohet përpara syve të të gjithë botës, pse nuk thotë hap-
tazi as se është pro këtyre ngjarjeve të drejtuara nga
«shkopi i dirigjentit» amerikan, as se është kundër. Kemi
të dhëna që ambasadorëve kinezë po u bëhen pyetje kudo
për këto çështje dhe ata pa pikë turpi përgjigjen se «ne
nuk flasim, nuk marrim pjesë, për arsye se këto probleme
janë të koklavitura». Të tjerët, që i dëgjojnë këto përgji-
gje kineze, skandalizohen dhe thonë: «Si është e mundur të
mbahet ky qëndrim? Si është katandisur një shtet i tillë
i madh që quhet socialist, sa të mbyllë gojën dhe të thotë
se nuk përzihem në këto çështje kaq të mëdha, për arsye
se janë të koklavitura?». Me fjalë të tjera, të gjithë e
kuptojnë se Kina është futur në llumin e një rendi e të
një shteti kapitalist, por të një shteti kapitalist kaotik
dhe të çorganizuar, që gjendja nuk e lejon të mbajë një
qëndrim, të ketë një pikëpamje të saj dhe ta thotë këtë
pikëpamje siç bën çdo vend kapitalist, qoftë edhe i vogël.

Ja, deri këtu e ka çuar vija antimarksiste revizioniste
e Mao Ce Dunit Kinën e madhe, tek e cila ne kemi pasur
besim se do të luftonte me konsekuencë kundër impe-
rializmit amerikan dhe socialimperializmit sovjetik.